pzazz

Family Portrait

MIDORI KURATA / AKAKILIKE

Familiaal krachtenveld

Pieter T'Jonck
Gezien op 15 mei 2023

Brigittines, Brussel, in het kader van Kunstenfestivaldesarts

‘Family Portrait’ van de Japanse Midori Kurata is het mooiste cadeau dat Kunstenfestivaldesarts zijn publiek kon bieden. Puur theater: met eenvoudige, abstracte middelen doen acteurs door hun precieze, zelfs precieuze spel een wereld die ons wezenlijk vreemd is in al zijn kleuren en nuances oplichten. Bonus: ze stellen een wezenlijke kwestie aan de orde. Hoeveel is een leven waard. Hoeveel is de dood van ouders waard?

15 MEI 2023

De kale wanden van de Brigittinenkapel leveren een prachtige achtergrond voor dit stuk. Tegen de imposante baksteenwanden komt de kracht van het sobere spel helemaal tot zijn recht. Het begint ermee dat enkele acteurs opdraven met twee tafels met stevige poten. Die zetten ze nauwkeurig tegen elkaar aan. Precies in het midden van de vloer. Een fotograaf sleept zijn oude Hasselblad op statief, met afstandsbediening, aan. Dat is het hele decor, op de vernuftige belichting van Rei Uomori na.

Die tafels zijn alles: een speelplateau, een veilig onderkomen onder het tafelblad, een vergadertafel, en uiteindelijk ook de tafel waar een gezin poseert voor een familiefoto. Over familie gaat het dan ook in dit stuk. De familie die we hier zien heeft het niet breed, omdat vader de enige kostwinner is en er veel kinderen zijn: een oudere zoon en dochter en een jongere zoon en dochter. De moeder droomt van een elektrische fiets, de dochter ambieert een danscarrière, de zoon wil naar de kunstacademie. Maar daar zijn geen centen voor.

Het stuk is nog niet goed begonnen als ergens op de publiekstribune een man in zwembroek, met badmuts opduikt, en triomfantelijk het podium oploopt om helemaal achteraan zijn crawl te oefenen op de vloer. Pas later begrijp je dat dit de vader was, een rol van Jun Tsutsui die het stuk ook schreef. Hij bemoeit zich nauwelijks met de rest van het gezin: hij klopt lange uren op kantoor en in zijn vrije tijd doet hij aan triatlon. Hij vertelt het later allemaal als hij op zijn eentje, in smetteloos wit hemd en das aan de (tijdelijk gekeerde) tafel zit.

De rest van de tijd zien we hem nauwelijks. Wie we wel voortdurend zien is de rest van de familie. Veel sjofeler gekleed in hemdjes, T-shirts en broeken van GAP. Ze zwermen rond de tafel, de jongsten vaak eronder, de oudsten en de moeder errond. Geregeld zwermen ze ook uit om (veel) afstand te nemen van elkaar of gewoon te verdwijnen. Spreken doen ze zo goed als niet. Dat doet een wat corpulente man voor hen. Hij ratelt en snatert onophoudelijk, met een brede grijns op zijn gezicht, over de voordelen van levens- en ziekteverzekeringen. Stel je maar voor dat vader sterft: dan kan moeder een elektrische fiets kopen. En als hij ziek wordt, nog beter, want zolang hij dan leeft krijgen ze een 50 % hoger pensioen.

Een voortdurend veranderende, maar toch stabiele configuratie van zes sterk verschillende mensen

De woorden van deze verzekeringsmakelaar klinken erg cynisch, en zijn dat op de keper beschouwd ook. De familieleden laten het echter schijnbaar onbewogen over zich heen komen. De moeder, Misako Terada leunt met haar ellenbogen op tafel en laat ze dan langzaam vooruit glijden tot ze met haar gezicht de tafel raakt. Het is de aanloop naar een reeks sierlijke hand- en armbewegingen die zich in geen tijd ontwikkelen tot een volwaardige balletfrase die eindigt bovenop de tafel. Ondertussen weerklinkt zacht een stukje muziek uit Tsjaikovski' s 'Notenkraker'. Later wordt het nog spectaculairder als ze op de schouders van de oudste zoon klimt. Haar twee dochters zullen haar later volgen. De oudste, Midori Kurata zelf, sluit de voorstelling zelfs af op heuse pointes. Met telkens weer een ander stukje uit het beroemde ballet.

Om spektakel is het hier echter niet te doen. De twee jongens doen er trouwens niet aan mee. De jongste, Kai Maetani, is te druk in de weer om met alle familieleden foto's te maken (Maetani is in het echte leven trouwens ook fotograaf, en vooral bekend omwille van zijn zelfportretten met afstandsbediening). De oudste is één brok zenuwen merk je als hij op de tafel staat te trappelen.

Dat ballet, noch de fotosessies of het zenuwachtige getrappel krijgen hier een verklaring. Je ziet wat je ziet: een voortdurend veranderende, maar toch stabiele configuratie van zes sterk verschillende mensen. Ze staan elk letterlijk anders tegenover het praatje van de makelaar en tegenover elkaar, maar toch is er een onmiskenbare band, een krachtenveld dat hen samen houdt. Pas helemaal op het einde zit de familie in zijn geheel samen aan tafel, klaar voor een conventioneel familieportret, maar tegen dan besef je dat de eenheid die het beeld suggereert er in werkelijkheid nooit was.

In het programmaboekje vertelt Kurata daarover een mooi verhaal. Deze groep acteurs is al zeven jaar op tournee met dit stuk, en in die tijd groeide het jongste kind op van een jong meisje tot een volwassen vrouw. Toen ze begon volgde ze nog balletlessen, maar die gaf ze al lang geleden op. Sindsdien danst ze enkel nog ballet in deze voorstelling. Het beeld van een familie dat we hier zien weerspiegelt daardoor in zekere zin ook de evolutie die deze groep acteurs zelf doormaakte. Misschien is het wel daardoor dat alles wat hier gebeurt zo waarachtig en juist aandoet, zonder dat daar een verhaaltje aan te pas komt. Buitengewoon.